

MINÄ JA LUTHER

Kristillinen kaste

Minut on kastettu kristillisellä kasteella hurskaan luterilaisen papin Haukivuoren silloisen kirkkoherran **Eino Tanin** toimesta. Kaste on tapahtunut ”Kristus – kasteella” (1. Kor.1:13) Kristukseen (Room.6:1-14; Gal.3:27). Koskaan en ole ajatellut, että Kristus – kaste pitäisi uusia. Kastetapa ei ole oleellinen eikä ratkaiseva. Sen sijaan kasteen omaksuminen **uskossa** ratkaisee kaiken. Sekä lapsikaste että uskovien kaste tulevat voimaan ainoastaan **uskon kautta**. Ilman uskoa molemmat kasteet raukeavat tyhjiin! Kaste ei vaikuta *ex opere operato* (tehtynä toimituksena), kuten Rooma opettaa. Tämä koskee sekä lapsi- että uskovien kastetta.

Olen kasvanut luterilaisen kodin ja seurakunnan ilmapiirissä. Toisaalta kodissani oli vapauden ilmapiiri uskonnollisissa asioissa. Tämä ilmeni mm. siinä, että hengellisten laulujen skaala oli hyvin laaja.

Isä piti aamu- ja iltahartauksia ja luki sunnuntaisin Lutherin Postillaa. Äiti oli touhukas maalaisemäntä, joka oli omaksunut luterilaisen työetiikan. Tähän liittyi tunnollinen huolehtiminen kodin kaikista töistä niin sisällä kuin ulkonakin.

Murros

Tulin uskoon 21 vuotiaana (11.10.1961). Tähänkin asti hengelliset asiat olivat kovin tuttuja, olin mm. pyhäkoulunopettajana. Raamattua olin lukenut melko paljon. Tuona maanantai-iltana sain taivaallisen kutsun: ”**Tule sinäkin minun viinitarhaani työtä tekemään. ”minä en voinut olla tottelematta taivaallista näkyä”** (Apt.26:19). Tällöin pääsin ”sisäistämään” uskonasiat. Koko illan tulvi sydämestäni laulu: ”*Oi minkä onnen, autuuden Ain usko myötään tuo*” (HLV 295). Olin monet kerrat aikaisemminkin laulanut tuota laulua, mutta nyt lauloin ensi kertaa ”sydämestäni”.

Kaikki uudeksi

Uskoontulo laittoi elämässäni kaiken uudeksi: ”*Kaiken uusin silmin näen nyt.*” Ehkä aivan alussa lähenin vapaita suuntia, joissa rohkeasti todistettiin uskoontulosta. Toisaalta vapaiden suuntien reippaat laulut kiehtoivat. Mutta en koskaan ajatellut, että kirkon vaihto on tarpeen.

Suhde Lutheriin

Pikku hiljaa muuttui suhteeni Lutheriin. Aloin ”sisäistää” myös Lutherin tekstiä. Itse asiassa halusin samaistaa Lutherin ja Raamatun sanoman. Terve opetus on Raamatun opetus ”Lutherin tulkitsemana”.

Oppi-isiä

Minulla on ollut kunnia ja etuoikeus istua monen oppi-isän jalkain juuressa. Olen ammentanut hyvin monelta aineksia uskonelämäni. On erittäin vaikeaa laittaa heitä tärkeysjärjestykseen: **Uuras Saarnivaara, Osmo Tiililä, Urho Muroma, Jonas Lagus, Paavo Ruotsalainen, Eino J.**

Honkanen, Niilo Tuomenoksa. Kaikilta heiltä olen saanut todella paljon. Vapaista suunnista eniten on ajatteluuni vaikuttanut Vapaakirkon armoitettu julistaja ja runoilija **Vilho Rantanen**.

Lutherin erikoisasema

Kuitenkin Martti Lutherilla on teologiassani erikoisasema. Kaikista puutteistaan huolimatta hän on ”päätänsä pitempi muita”. Oppi-isänä hän painii aivan omassa sarjassaan. Tämä ei saa minua ummistamaan silmiäni Lutherin kielteisiltä puolilta. Niitä auttaa osaksi ymmärtämään historiallinen tausta. Toisaalta tämä yleinen totuus: suurilla miehillä on suuri varjo!

Suhde Lutheriin

1. Vapaissa suunnissa tunnetaan usein jopa ”allergisuutta” Lutheria ja hänen opetustaan kohtaan. Tälle on tietysti luonnolliset selityksensä. Luther taisteli ”verisesti” uudestikastajia vastaan. Tämä estää monia lainkaan kääntymästä Lutherin puoleen. Toisaalta vapaillakin suunnilla on tässä peiliin katsomisen paikka. Määrätyn kastetavan puolustaminen verissäpäin ei ole oikein eikä raamatullista. Se kertoo alaikäisyydestä, suppeasta näkökyvystä ja ”pikkusieluisuudesta”.

”Suomme on auennut puhumaan teille, korinttolaiset, sydämemme on avartunut. Ei ole teillä ahdasta meidän sydämessämme, mutta ahdas on teidän oma sydämenne. Antakaa verta verrasta - puhun kuin lapsilleni - avartukaa tekin” (2. Kor.6:11-13).

Vapaakirkon armoitettu julistaja **Vilho Rantanen** on jalo esimerkki ”avartumisesta”. Hän ei lainkaan hyväksynyt sodankäyntiä kasteasiassa. Toisaalta Vapaakirkossa lapsikaste hyväksyttiin laillisena ja pätevänä kasteena aina 1970-luvulle saakka.

2. Katolisen kirkon antipatiat ovat meille hyvin tiedossa. Katolinen **Denifle** huudahtaa: ”*Luther, sinussa ei ole todellakaan mitään jumalallista*” (Kares, Luther, s.73). Kardinaali **Cajetanus**: ”*En tahdo enää puhua tuon pedon kanssa, sillä on niin syvä katse ja kummallisia mietteitä päässä*” (mt. s.90).

3. Luther säätiö ja Suomen Tunnustuksellinen Luterilainen Kirkko (Markku Särelä) ovat tiukasti sitoutuneet Lutheriin, jopa niin tiukasti, että voidaan puhua ”Lutheriin hirttäytymisestä”. Tällöin välttämättä kärsii ”yksin Raamattu” – periaate. Edelleen on itsestään selvää, että raamatullinen kaikkien kristittyjen yhteyks ei ole mahdollista tältä pohjalta.

4. Uuras Saarnivaara oli vankasti raamatullinen tohtori. Samalla kuitenkin hän halusi sitoa pelastavan uskon Lutheriin. Raamattu ”luterilaisesti tulkittuna” oli hänen intohimonsa ja kuningasajatuksensa. Hän teki hartiavoimin työtä todistaakseen, että Luther ja hän olivat samoilla linjoilla ja että Lutherin oppi oli Raamatun oppi. Saarnivaara esittää ”testamentissaan” ELÄMÄ USKOSSA (Uusi Tie 1995) pelastuksen tien sekä Raamatun että luterilaisen opin mukaisena. Hän ei rohkene pitäytyä tiukasti ”yksin Raamattu” – periaatteeseen. ”*Raamatun totuudet ja kristillisen elämän eri puolet on tässä kirjassa esitetty pyhän Kirjan ja luterilaisen kirkon Tunnustuskirjojen sanoilla*” (mt. s.5). Valitettavasti Saarnivaarakin oli tällä asennoitumisellaan asettamassa esteitä kaikkien uskovien yhteyden tielle!

Itsekin Saarnivaaran opetuslapsena pidin alkuun kiinni siitä, että pelastuksen tietä tulee tulkita luterilaiseen näkemykseen nojautuen. Jos joku väitti pitäytyvänsä ”yksin Raamattuun”, pidin häntä epärealistisena haihattelijana. Tänään ajattelen, että tämä asenne on täysin mahdollista, jopa ainut oikea ja raamatullinen. Tämä asenne on ainut kristittyjen todelliseen yhteyteen johtava tie. Raamattu + Luther - kautta edustaa elämässäni SUOMEN VANHAUSKOISET RY (samoin Valoa ristiltä – lehti). Sittemmin olen päätenyt näkemykseen, ettei ”Luther-lenkki” ole välttämätön pelastukseen. Kuitenkaan en ole voinut heittää Lutheria ”romukoppaan”. Lutherin opissa on ”helmiä”, joita ei yksikään Herran oma voi halveksia.

Rusinat pullasta

Seuraava kirjoitelmani ei mitenkään pyri olemaan kattava esitys Lutherin opista. Olen pyrkinyt valitsemaan ”parhaat palat”. Voitaisiin myös sanoa, että olen poiminut ”rusinat pullasta” – tietenkin oman makuni mukaan. Nimenomaan nämä kohdat saavat minut hyväksymään Lutherin – jopa rakastamaan häntä. Toivon, että näin tapahtuisi arvoisille lukijoilleni. Näkisin, että Lutherissa olisi uskonpuhdistusainesta vielä 2000-luvullekin. Aikamme on pinnallistunut kristillisyyden näkemyksessään. Lutherin opastuksella menemme ”pintaa syvemmälle”. Luther-kaivot on tukittu ja laitettu törkyä täyteen. Maksaisiko vaivan avata jälleen nämä kaivot? Kuka rohkenisi lähteä tähän puhdistusurakkaan? Olisi syytä muistaa, että Luther- kaivojen turmelijoina ovat olleet **filistealaiset** (Jumalan kansan viholliset)!

”Ja **filistealaiset** tukkivat kaikki ne kaivot, jotka hänen isänsä palvelijat olivat kaivaneet hänen isänsä Aabrahamin päivinä, ja täyttivät ne mullalla...**Ja lisä kaivatti uudelleen auki ne vesikaivot, jotka hänen isänsä Aabrahamin päivinä olivat kaivetut, mutta jotka filistealaiset olivat Aabrahamin kuoltua tukkineet, ja antoi niille jälleen ne nimet, jotka hänen isänsä oli niille antanut**” (1. Moos.26:15,18).

Luterilaisempia kuin Luther itse

Luther joskus mainitsi, että ”he ovat paavillisempia kuin paavi itse”. Itsekin koen, että joissakin kohden menen luterilaisuudessa Lutherin edelle. Näin esim. ”yksin Raamattu – periaatteessa. Myös kaikki neljä johtavaa luterilaisuuden periaatetta ovat edelleenkin minulle suuntaa antavia: **yksin Kristus – yksin usko – yksin armo – yksin Raamattu**. Nykyiset ”Luther fanit” asettavat vastoin Lutherin tahtoa Lutherin opin joissakin kohden Raamatun edelle ja jopa sen yläpuolelle. ”Hänen kirjansa haudattakoon vaikka seitsemän sylen syvyyteen, jos ne vieroittavat tai estävät ihmisiä lukemasta Raamattua” (Luther).

Lutherin ongelmat

Kaikkia Lutherin edesottamuksia on mahdoton hyväksyä. Tässä muutamia ongelmia.

1) Lutherin moniselitteisyys

Nimenomaan hänestä ovat kiistelleet uskon linjaa painottavat sekä ns. sakramentalistit. Molemmat ovat tahtoneet omia Lutherin omaksi mieheksen. Kieltämättä **Luther on antanut aihetta molempiin näkemyksiin**. Galatalaiskirjeen selitys on kirkkaimmin uskon linjalla. Toisaalta

kasteopista saavat sakramentalistit ”tuulta purjeisiin”. Sieltä voi löytää jopa kasteessa tapahtuvan uudestisyntymisen, jonka opin Urho Muroma torjui ”saatanallisena valheena”.

2) Sidottu ratkaisuväliltä

Itse en ole koskaan voinut sulattaa *Sidottua ratkaisuväliltä*. Se lyö mielestäni kirkkaasti korville *Galatalaiskirjeen selitystä*. Tämän kirjan kirjoittamisessa Lutherilla ei ole ollut jumalallista valoa. *Sidottu ratkaisuväliltä* poikkeaa selkeästi muista Lutherin teoksista. Se on jopa ristiriidassa Tunnustuskirjojen kanssa. **Yrjö J. E. Alanen** on kirjoittanut tälle teokselle ansiokkaan vastineen: VALINTA JA VASTUU (WSOY, 1955).

”lienee Sidottu ratkaisuväliltä ainoa Lutherin huomattavimmista teoksista, jossa hän on esittänyt predestinaatio-oppia” (Yrjö J. E. Alanen, Valinta ja vastuu, s.44).

”Luther ei todellakaan ole itse myöhemmissä teoksissaan käsitellyt predestinaatiokysymystä” (mt. 68).

*”evankelis-luterilaisen kirkon varsinaisissa tunnustuskirjoissa ei ole predestinaatio-oppia. Viidessä varhaisimmassa siitä ei puhuta oikeastaan mitään. Kuudennessa, **Sovinnonkaavassa**, se jyrkästi hylätään”* (mt. s.9).

”Sovinnonkaava esittää aivan vastakkaista käsitystä kuin Luther mainitussa kuuluisassa teoksessaan. Vieläpä Sovinnonkaava tuomitsee suorasukaisesti suuren uskonpuhdistajan selvästi lausumat ajatukset jumalaa pilkkaaviksi, kauhistaviksi harhaopeiksi” (mt. 11).

”Paljon hän, (Jumala) myös tahtoo sellaista, jota hän ei sanallaan ilmaise tahtovansa. Niinpä hän ei tahdo syntisen kuolemaa, nimittäin sanassaan, mutta hän tahtoo sitä tuossa tutkimattomassa tahdossaan” (mt. 67).

”puhuu sellaisesta Jumalan tahdosta, jota ei ole Jumalan sanassa meille ilmoitettu. Mistä Luther on saanut tiedon tästä salatun Jumalan tahdosta? Eiköhän se perustu vain sekä hänen omaan järkeilyynsä että antiikkiseen ja skolastiseen perinteeseen?” (mt. 67).

”Kun luterilainen kristillisyyden on yleensä hylännyt predestinaatio-opin, niin se on siinä noudattanut niitä Lutherin omia perusteita, jotka hän itse on syrjäyttänyt Sidottu ratkaisuväliltä – teoksessaan” (mt. 168).

3. Kaksinnaimisen hyväksyminen. Luther hyväksyi maakreivi Filipin kaksinnaimisen.

4. Talonpoikaikapinaan osallistuminen oli virhe. Regimentit menivät sekaisin.

5. Juutalaisten vainot kertoo, että Lutherilla oli tässä ”sokea pilkku”.

6. Uudestikastajien vainot on selvästi tuomittava teko.

7. Sitoutuminen maallisiin vallanpitäjiin. Augsburgin tunnustuksen allekirjoittajina olivat: vaaliruhtinaat, kreivit, herttuat, pormestarit, kaupunginjohtajat yms.

8. Rooman perintö osittain jää voimaan. Uskonpuhdistus jäi puolitiehen, mm. jumalanpalvelusuudistuksen osalta.

Lutherin teokset

Lutherin puheissa ja kirjoituksissa oli sekä ”kultaa että multaa” – ja kaikkea siltä väliltä. Tunnustuskirjoissa on paljon vankasti raamatullista Lutherin tekstiä. ”Kultaa” on nimenomaan GALATALAISKIRJEEN SELITYS. Tästä kirjasta esitän monia lainauksia tässä esityksessäni.

Allekirjoittanut pitää Lutherin Galatalaiskirjeen selitystä yhtenä parhaimmista kirjoista. Se auttoi aikoinaan pääsemään sisälle tuohon kirjeeseen. Siinä Luther tuo vanhurskauttamisopin esille kristallin kirkkaana. Muissa teoksissa Luther sotkee vanhurskauttamisoppia sakramenttiopilla (kasteuudestisyntyminen jne.), mutta ei tässä. Galatalaiskirjeen selityksen lukijalle ei pälkähä päänäkään, että ihminen uudestisyntyy ja vanhurskautuu kasteessa. Kirjassa tulevat esille selvästi omavanhurskauden ja lahjavanhurskauden erot. Edelleen siinä näemme selvän eron uskovan ja ei-uskovan välillä. Pelastusvarmuudesta Luther opettaa selkeän raamatullisesti. Rooman kirkon antikristilliseen luonteeseen Luther paneutuu syvällisesti.

Galatalaiskirje (David Pawson)

1. LUTHER sanoi Galatalaiskirjeen olevan Raamatun paras kirja. Hän sanoi: ”Tämä on minun kirjeeni.” ”Olen naimisissa sen kanssa. Se on minun Katieni.” Lutherhan avioitui Katherine – nimisen nunnan kanssa. Nyt hän sanoo olevansa naimisissa tämän kirjeen kanssa.
2. ERÄS TOINEN MIES sanoi: ”Tämä epistola on kuin kivi purosta, jonka kanssa toisen Daavidin lailla Luther lähti kohtaamaan paavillista jättiläistä ja löi sitä otsaan.”
3. JOHN BUNYAN Kristityn vaellus – kirjan kirjoittaja sanoi: ”Pidän Lutherin kommentaaria Galatalaisista parhaana kirjana haavoittuneelle omalletunnolle kaikista näkemistäni kirjoista – Raamattua lukuun ottamatta.” Se oli John Bunyanin kunnianosoitus tälle vanhalle kirjalle.
4. JOHN WESLEYLLE tällä kirjalla oli myös tärkeä merkitys. ”Tätä lukiessaan hän tunsu sydämensä kummasti lämpenevän klo 8.45. 24.5.1738 Aldersgate Streetillä. Nyt siinä on Barkleyn pankki, mutta seinässä on kyltti, jossa kerrotaan, että siellä se tapahtui.

Parannussaarna

”Kun Herramme ja Mestariimme Jeesus Kristus sanoo: Tehkää parannus, niin hän tahtoo, että uskovaisten koko elämä on oleva parannusta” (Luther, 1. teesi).

”Todellinen mielenmuutos alkaa näet pelolla ja Jumalan tuomiolla” (mt. 166).

Yksin Raamattu

”Minä turvaudun Raamattuun ja tutkin sitä uudelleen joka päivä. Raamattu on ikään kuin suuri monihaaraainen puu, enkä minä ole milloinkaan pudistanut ainoatakaan sen oksista saamatta hyviä hedelmiä” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, 104).

"Ellei minun osoiteta olevan väärässä Jumalan sanan tai muiden selvien syiden avulla, en saata enkä halua peruuttaa yhtään sanaa, sillä on väärin ja vahingollista toimia omaatuntoaan vastaan."

"Eikä kirkossa saa esittää eikä kuunnella muuta oppia kuin Jumalan puhdasta sanaa – muussa tapauksessa olkoot niin opettajat kuin kuulijatkin oppeineen kirotut" (Gal.kirj.sel.s.79).

"En siis ota kuullakseni kirkkoa enkä isiä enkä apostoleita muussa tapauksessa kuin siinä, että ilmoittavat ja opettavat puhdasta Jumalan sanaa" (mt.89).

"Kirottu olkoon kaikki rakkaus ja sopu, jonka säilyttämiseksi Jumalan sana täytyy vaarantaa" (mt.504).

"Kukaan ei näet mielellään sano kirkon erehtyvän: ja kuitenkin on välttämätöntä sanoa sen erehtyvän, jos se opettaa jotakin Jumalan sanatta tahi sen vastaisesti" (mt.89).

"Ei saa suostua edes säännönmukaisesti valittuihin piispoihin, jos he käyvät harhaan tai opettavat ja määräävät jotakin Pyhän Raamatun vastaista" (TK 49).

*"Noin paavikin nykyään, hänellä kun ei ole yhden yhtäkään raamatunkohtaa, jolla saattaisi itseään puolustaa, käyttää yhtenäen tätä samaista todistelua vastaamme: **`Kirkko, Kirkko!`**...Kaikkein enemmän hän tähdentää tuota: kristikunta ei saata hävitä eikä kukistua. Tämä todistus tehoaakin kaikkein useimpiin" (Gal.kirj.sel. 29).*

Kunnia Jumalalle

"Tämä armon oppimme antaa koko kunnian kaikkineen yksinomaisesti Jumalalle, ihmisille sitä vastoin ei mitään" (Gal.kirj. sel. s.88).

"Jumalalle onkin ominaista nöyriä korottaminen, nälkäisten ravitseminen, sokeiden valaiseminen, kurjien ja masentuneiden lohduttaminen, syntisten vanhurskauttaminen, kuolleiden eläväksitekeminen, epätoivoisten ja kadotukseen tuomittujen autuuttaminen" (mt. 378).

Jumalanpalvelus

"Luther luotti liikaakin siihen, että evankeliumin henki vähitellen sisäisestä pakosta muuttaa muodot. Kun v. 1525 Wittenbergissä otettiin käytäntöön Lutherin 'Saksalainen messu', niin jumalanpalvelusjärjestys sen mukaan liittyi pääkohdissaan vanhoihin tapoihin.

Edelleen säilytettiin katolinen tapa kohottaa siunatut ehtoollisaineet kansan edessä Kristuksen kuoleman muistoksi.

Samoin säilytettiin mm. kynttilät ja messupuku, 'niin kauan kuin niitä riittää', kuten Luther sanoi. Edellinen tapa todella vähitellen hävisi, mutta messupuvut olivat niin hyvää ainetta, että ne ovat eräiden luterilaisten kirkkojen piirissä nyt jo kestäneet yli neljäsataa vuotta ja näyttävät omaavan Fenix-linnun taidon uudistua tuhkasta entistä ehommiksi.

Mitähän Luther olisi arvellut, jos hän olisi sielunsa silmillä nähnyt, että uskonpuhdistuksen luoman kirkon papit vielä 1900-luvulla pitävät tiukasti kiinni vanhasta muodosta ja esiintyvät messupuvuissaan jonkinlaisina kuriositeetteina muinaisilta ajoilta” (Kares, Luther, 153-154).

Vaikenemisen synti

”Syytettäköön minua ylpeydestä ja ahneudesta, aviorikoksesta ja murhasta, vihollisuudesta paavia vastaan...kunhan minua vain ei voida syyttää jumalattomasta vaikenemisesta” (Kares, Luther, 145,146).

Ei ihmisille mieliksi

”Jumalattomien taas en mitenkään toivo niitä (kirjoituksiani) hyväksyvän, vaan minä toivon niillä ärsyttäväni heitä ja heidän jumalaansa, perkelettä” (Gal.kirj.sel.10).

Luther kerjäläisenä

”Pyhän ihmisen elämä on enemmän Jumalalta ottamista kuin hänelle antamista, enemmän halajamista kuin omistamista, enemmän hurskaaksi tulemistä kuin hurskaana olemista... Sen tähden on sisällisen ihmisen oikea olemus pyytämistä, halajamista, etsimistä” (Kares,437).

”Me olemme kerjäläisiä, se on totta” (kuoleva Luther).

Kirkkolaitos harhassa

”Nykyiset hengenmiehet...eivät närkeä mistään enemmän kuin siitä, että kirkon etuuksia, oikeuksia, valtuuksia ja mahtia loukataan. Siihen syyppäät he heti...panevat pannaan ja julistavat harhaoppisiksi...Vaikka sinulla olisi sellaisia vikoja, että ne huutavat taivaaseen asti, olet kuitenkin hurskain kristitty, jos vain puolustat kirkon oikeuksia ja etuuksia” (Kares, Luther, 414-415).

Pelastusvarmuus

”Joka kieltää pelastusvarmuuden, sylkee ulos uskon.”

”Meidän pitää siis joka päivä päättäväisesti ponnistella varmuudesta varmuuteen, perin juurin hävittääksemme tuon tuhoisan valheluulon, joka on riivannut koko maailman: ‘Eihän sitä ihminen tiedä, onko armossa’” (Gal.kirj.sel.452).

Kehittyvä oppi

”Luther esittää myös useasti pyynnön, että hänen ensimmäisiä kirjoja luettaessa oltaisiin hyvin säällisiä, koska ne eivät vielä olleet täysin puhtaita Rooman harhaopeista” (Pieper, Dogmatiikka, 34).

”munkki ja innokas paavilainen, kun aloitin tämän työn. Ensimmäisissä kirjoissani on paljon sellaista, minkä nyt hylkään ja tuomitsen Jumalan pilkkana ja pahenuksena” (Wislöff).

Naispappuus

"Naissukupuolta Jumala ei ole säätänyt hallitsemaan, ei kirkossa eikä muutenkaan maallisissa viroissa."

"Pyhä Henki on jättänyt naiset osattomiksi hallitsemisesta kirkossa."

Laki ja evankeliumi

"Se siis, joka taidolla osaa erottaa evankeliumin laista, kiittäköön siitä Jumalaa ja tietäköön olevansa jumaluusoppinut" (Gal.kirj. sel.148).

"Luther sanoo, että kirkossa sekä laki että evankeliumi on pidettävä voimassa ja saarnattava; evankeliumi edellyttää lakia ja on ilman sitä tarkoitukseton. Jos lakia halveksitaan, ei evankeliumikaan puhtaana pysy. Jos lain kimppuun hyökätään vaikka evankeliumin kunnian tähden, niin evankeliumi siitä enemmän kärsii" (TK 52).

"Luther sanoi, että kukaan paaveista ei ole häntä kiusannut niin paljon kuin Agricola (Johannes). – Agricola väitti, että katumusta ei synnytä laki, vaan evankeliumi, joten kristillisessä kirkossa ei sovi lainkaan saarnata lakia. 'Kymmenen käskyä kuuluu raastupaan eikä saarnastuoliin. Kaikki ne, jotka ovat tekemissä Mooseksen kanssa, menevät varmasti perkeleen huomaan. Hirteen Mooseksineen'!" (TK 53).

Sakramentit

"Sakramenttia ei tule viskellä väkijoukkoihin...tässä minun on oltava selvillä siitä, että se tavoittaa sen, joka sakramentille tulee; silloin en saa toimia umpimähkään, vaan minun on oltava varma siitä, että se, jolle sakramentin annan, on käsittänyt evankeliumin ja uskoo vilpittömästi" (W.A.485).

Suhde harhaoppeihin

"Kristillisen opin luonteeseen kuuluu se, että sitä on pidettävä varmana ja että siitä on pidettävä kiinni" (TK 16).

"Eniten Lutheria suretti se, että hänen wittenbergiläiset virkaveljensä, olivat välinpitämättömiä väärän opin suhteen" (TK 31).

"Lankeemus opillisessa suhteessa ei ole inhimillistä, vaan perkeleellistä" (Gal.kirj. sel. 580).

Valheveljet

"Valeapostolit pilkkasivat Paavalia galatalaisten kuullen tähän tapaan: Hän on äksypäinen ja riidankipeä mies: pikkuseikan tähden menee rikkomaan seurakunnissa vallitsevan yksimielisyyden,

ja vain siitä syystä, että yksin on olevinaan viisas, yksin tahtoo arvonantoa osakseen - . Näin väärin Paavalia syyttäen tekivät hänet monen silmissä vihatuksi” (mt. 584).

”Se, joka täydellä todella pitää oppiaan, uskoaan ja tunnustustaan totena, oikeana ja varmana, ei voi jäädä yhteen sellaisten kanssa, jotka opettavat väärää oppia tai pitäytyvät siihen. Opettaja, joka harhoja opettaessa vaikenee, mutta kuitenkin on olevinaan oikea opettaja, on julkista kiihkoilijaa pahempi; ulkokultailemisellaan hän aiheuttaa vaikeampaa vahinkoa kuin vääräoppinen” (TK 31).

”Vainoaaahan ja surmaahan meitä maailma, vihaavathan meitä valeveljet mitä kiivaimmin, kauhistaahan meitä kamalasti sydämissämme saatana tulinuolineen vain sen vuoksi, että opetamme Kristuksen olevan vanhurskaudemme ja elämämme” (mt.703).

Pyhä viha

”Mutta perkeleelle ja hänen palvelijoilleen, eksytysten ja lahkojen alkuunpanijoille meidän pitää apostolin esimerkin mukaisesti olla kärsimättömiä, kopeita, karskeja ja leppymättömiä sekä säälimättä paljastaa pilkattavaksi, kirotta ja tuomita heidän kavaluutensa” (Gal. kirj.sel. 63,64).

”Kaikkien näet pitää uskoa Paavalin saarnaama evankeliumi tahi joutua kirouksen ja tuomion alaiseksi” (mt.77).

”Ulkokultaiset meitä syyttävät ylpeiksi ja itsepäisiksi, sellaisiksi, jotka muka yksin tahdomme olla viisaita, muka emme tahdo ketään totella emmekä kenellekään tehdä myönnytyksiä” (mt. 137).

”Paavalilainen sanonta: ‘maailma on minulle ristiinnaulittu’, toisin sanoen, päättelen maailman kadotukseen tuomituksi; ‘ja minä maailmalle’, toisin sanoen, maailma vuorostaan päättelee minut kadotukseen tuomituksi. Me siis ristiinnaulitsemme ja kadotukseen tuomitsemme toinen toisemme: minä kiroan perkeleen myrkkynä maailman koko vanhurskauden ja opin; maailma vuorostaan kiroaa minun oppini ja tekoni, päättelee minut ruttoisaksi mieheksi, vääräoppiseksi ja kapinalliseksi” (mt. 693,694).

”Hurskaat taas puolestaan sanovat maailmaa – niin, ‘maailma` ei Pyhässä Raamatussa merkitse vain julkijumalattomia rikoksellisia, vaan niitäkin, jotka ovat hyvin vilpittömiä, hyvin viisaita ja hyvin pyhiä – perkeleen lapseksi, joka tarkkaan seuraa isänsä askeleita” (mt. 694,695).

”Näin sanomalla Paavali siis todistaa Pyhän Hengen antamalla pohjattomalla vihalla vihaavansa maailmaa, ja maailman vuorostaan pohjattomalla, pahan hengen antamalla vihalla vihaavan häntä; on kuin hän sanoisi: Ei mitenkään voi olla olemassa mitään sovinnollista suhdetta minun ja maailman välillä” (mt. 695).

Uusi arvostelukyky

”Se (armon ja autuuden oppi) vielä tuo mukanaan valon ja kyvyn arvostella kaikkia asioita” (mt.67).

"Kristityt ovat kaikkien oppien arvostelijoita...he voivat suoralta kädeltä lausua sellaisen arvostelun, että turkkilainen koraaninen on tuomittu...Samoin he langettavat tuomion paavista" (mt. 170).

"Niin, me olimme silloin vajonneina niin kauhistavaan pimeään, ettemme kyenneet mitään asiaa oikein arvostelemaan. Mutta nyt, kun evankeliumin valo välkehtii, alistamme kaikki elämäntutsumukset maailmassa varman ja erehtymättömän arvostelumme alaisiksi" (mt.259).

"Tosin ei (maailman silmissä) näytä siltä kuin olisimme mieleltämme uudistuneet ja omaisimme Pyhän Hengen. Mutta juuri tuo arvostelukykymme, puheentapamme ja tunnustuksemme riittävästi ilmaisevat, että Pyhä Henki lahjoineen on meissä. Ennenhän emme osanneet kerrassaan mitään asiaa oikein arvostella: emme muitta mutkitta lausuneet ja tunnustaneet, että kaikki omamme on syntiä ja kirottua" (mt. 447).

"Me sitä vastoin, jotka uskomme Kristukseen ja joilla on hänen mielensä, 'arvostelemme kaikkea, mutta meitä itseämme ei kukaan kykene` todellisesti eikä Jumalan edessä 'arvostelemaan` (1 Kor.2:15) (mt. 643).

Maailman vaino

"Me taas, koska pyrimme olemaan mieleisiä Jumalalle emmekä ihmisille, ärsytämme vastaamme perkeleellisen ja helvetillisen vihan sekä saamme kärsiä maailman taholta herjausta ja pilkkasanoja, kuolemaa ja kaikkea onnettomuutta" (mt.81,82).

"Samoin nykyään Lutherin nimi on maailman mielestä kaikkein vihattavin: se joka minua kiittää, tekee suuremman synnin kuin kukaan epäjumalanpalvelija, rienaaja, valapatto, huorintekijä, aviorikkoja, murhaaja, varas" (mt. 502).

"Ken vain on syntynyt ja elää Kristuksessa ja kerskaa tästä syntymästään ja jumalallisesta perinnöstä, saa vainoojakseen Ismaelin" (mt. 533).

"Kaikki oli ennen evankeliumin esiintuloa niin leppoisan rauhallista, mutta nyt, kun sitä on julistettu, kaikki menee mullin mallin...hurskaat saavat maailmassa pitää hyvänä sen kunnianimen, että ovat kapinallisia, rauhanrikkooja ja lukemattomien onnettomuuksien aiheuttajia...Älköön tunnustautuko kristityksi se, joka ei halua kärsiä vainoa Ismaelin puolelta!" (533,534).

"Mutta se, joka pyrkii olemaan mieliksi Jumalalle, saa ihmiset sydäntyneiksi vihollisikseen" (mt.82).

"Julistuksellaanhan he (kristityt) yksinkertaisesti vain hankkivat itselleen maailman vihat ja vainot sekä herättävät pahennusta" (mt. 592).

"Jos siis evankeliumia julistetaan täydessä rauhassa, on se aivan varmana merkinä siitä, että se ei ole evankeliumia" (mt. 592).

"En siis mitenkään soisi paavin, piispojen, ruhtinain ja kiihkohenkien olevan sovussa kanssamme. Sellainen sopuhan eittämättömästi merkitsisi sitä, että olemme menettäneet oikean opin" (mt. 593).

"Evankeliumin kukoistaessa täytyy siis ristin pahennuksen välttämättömyyden pakosta seurata – muussa tapauksessa perkeleeseen ei ole sattunut täysosuma, vaan häntä on vain keveästi huitaistu. Jos tulee täysosuma, hän ei pysy rauhallisena, vaan alkaa metelöidä kauheasti ja panee kaiken sekaisin " (mt. 594).

"Älköön siis millään muotoa ristin pahennusta poistettako; niin kävisi, jos julistaisimme sitä, mitä tämän maailman ruhtinas jäsenineen halusta kuuntelisivat, nimittäin teoista tulevaa vanhurskautta; silloin meillä olisi säyseä perkele, suosiollinen maailma, leppyinen paavi ja leppyiset ruhtinaat!" (mt. 594).

"Evankeliumi kun on senlaatuinen oppi, että se jo luonnostaan ja lisäksi saatanan ilkeyden tähden tuo mukanaan ristin" (mt. 675).

Varmuus kutsumuksesta

"Evankeliumin julistaja olkoon siis varma siitä, että hänellä on Jumalan kutsumus" (mt.30).

"Pitäköön siis jokainen huolta siitä, että on varmaa varmempi kutsumuksestaan ja opistaan, jotta vähääkään epäilemättä ja pelkäämättä uskaltaisi Paavalin kanssa sanoa: `Vaikka me tahi enekeli taivaasta` jne." (mt.90).

"Samoin minäkin: minä olen varma ja Kristuksen Hengen kautta siinä vakaumuksessa, että oppini kristillisestä vanhurskaudesta on tosi ja kiistämätön" (mt. 242).

Hyvät teot

"Moneen vuosisataan ei kukaan näet ole opettanut hyvistä teoista paremmin ja jumalisemmin kuin me nykyään opetamme" (mt. 111).

"Jumaluusopin mukaan näet vanhurskaiksi tehdyt tekevät vanhurskaita tekoja; filosofian mukaan on toisin: vanhurskaita tekoja tekevät tulevat vanhurskaiksi" (312).

"Jumaluusopin alalla uskosta irrallaan oleva teko on aivan arvoton" (mt. 317).

"Eikähän maailmalla olekaan sitä armoa, että se kiittelisi hurskasten hyviä tekoja, puhumattakaan siitä, että se antaisi niistä korvausta; sillä se ei niitä huomaa, ja, jos huomaakin, se ei arvostele niitä hyväksi teoiksi, vaan häijyimmiksi tihutöiksi, ja ne, jotka sellaisia tekevät, se potkii pois maailmasta ihmiskunnan turmiollisimpana ruttona. Niinhän Kristuskin, maailman Vapahtaja, sai äärettömän suurista ja sanomattomista hyvistä teoistaan osakseen häpeällisimmän ristinkuoleman. Samoin tuli apostoleista, jotka toivat maailmalle armon ja iankaikkisen elämän sanan, `kaiken maailman tunkio ja joka miehen hylky` (1 Kor:4:13) (mt. 401-402).

Yksi seurakunta

"Ei niin, sinä narri, kuuntele ja anna minun sanoa: ensiksikin pyydän, että minun nimestäni vaiettaisiin eikä annettaisi kutsua itseään luterilaiseksi, vaan kristityksi ... Miten kävisi päinsä, että minun poloisen, haisevan matosäkin, että minun kurjalla nimelläni nimitettäisiin Kristuksen lapsia. Ei niin rakkaat ystävät, hävittäkäämme puoluenimet ja olkaamme vain kristityitä, kun meillä on Kristuksen oppi" (Martti Luther).

Väinö Hotti